

Türkmen taryhyň gurt-aždarha agyzly gylyjy

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Türkmen taryhyň gurt-aždarha agyzly gylyjy TÜRKMEN TARYHNYŇ GURT-AŽDARHA AGYZLY GYLYJY

Türk taryhcysy Emel Esiniň aýtmagyna görä, Mahmyt Kaşgarlynyň «Goşa gylyç» adyny beren gylyjy «Aždarha agyzly gylyç» ýa-da «Goş(a) gylyçdyr».

Türkmenler bu gylyju hut Orta Aziýada ulanypdyrlar. Olar bu gylyjyň şeklini başga halklaryň medeniýetinden almandyr.

Tersine, bu gylyjyň şekli türkmenlerden beýleki halklara geçipdir. Türkmen taryhyň irki döwürlerini yzarlanymyzda, bu gylyç şekliniň hunlarda-da bardygyny görmek bolýar. Hunlaryň we göktürk(men)leriň «ANT IÇEN» gylyçlarynyň ady-da «Goş(a) gylyçdyr».

XV asyrda Osmanly türkmen admiraly Barbaros Haýretdin paşanyň sanjagynda (söweşejeň baýdagynada) hem gurt-aždarha motiwli gylyjyň şekli bar.

Sanjagyň ýüzünde «Çintemani» diýip atlandyrylan motiw bar. Başga bir simwoliki nyşan Ýarymaýyň içindäki üç nokat ikonografiýasydyr. Bu üç nokat göktürk(men)leriň runik harplaryndan bolup, «ANT» manysyny berýär.

«Eliň» simwolikasy bolsa iň arhaiki manyny berip, Hudaýyň goraýy ellerini aňldaýar. Bu simwoliki nyşan dini düşunjeler we mifologiyalar özgerdigiçe Tanit zenan hudaýyň eli, (H)umaý ene hudaýyň eli, Hezreti Merýemiň eli, Hezreti Patmanyň eli hökmünde garşymza çykýar.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Taryhy makalalar